

Rebible

ONTDEKKING VAN VERGETEN VERHALEN

Inez van Oord

**IEDER VAN ONS
IS NET ZO'N VERHAAL**

INHOUD

8 Voorwoord

- 12** Over God
- 24** De Bijbel op tafel

32 OUDE TESTAMENT

34 HET BEGIN

42 HET VERHAAL VAN DE SLANG

- 52** Rebible: Terug naar het paradijs

54 NOACH

- 66** Rebible: De regenboog

68 BABEL

- 76** Rebible: De nieuwe toren

78 DE JAKOBSLADDER

- 88** Rebible: De innerlijke ladder

90 MOZES EN DE TIEN GEBODEN

110 ELIA OP DE BERG

- 120** Rebible: Stilte

122 JOB: OVER VERDRIET EN TEGENSLAG

- 132** Rebible: De spiegelkerk

134 NIEUWE TESTAMENT

**136 DE GEBOORTE EN HET KERSTFEEST
IN ROME**

162 DE WONDERBARE VISVANGST

170 Rebible: Gooi je net uit

172 DE WONDERBARE SPIJZIGING

180 Rebible: Wijn wordt water

182 JEZUS LOOPT OVER HET WATER

194 Rebible: Brood en vissen

196 DE OVERSPELIGE VROUW

204 Rebible: Wie gooit de eerste steen?

206 HET VERRAAD VAN JUDAS

216 Rebible: De man in de grot

**218 HET VERHAAL VAN DE KRUISIGING.
WIE ZOEK JE?**

228 Nawoord

236 Over Inez en Jos van Oord

237 Dank

238 Boeken

VOORWOORD

**IS ER MISSCHIEN EEN NIEUWE MANIER OM DE
BLADZIJDEN TE LEZEN? NET ZOALS DE RABBIJNEN
IN OUDE TIJDEN DAT DEDEN, ALS EEN ZOEKTOCHT
NAAR NIEUWE INTERPRETATIES.**

BEELDEN VAN BOEDDHA'S, boeken over de ziel en het zelf, over energie en bewustzijn, maar de Bijbel zag ik niet. Ik trok de wereld over op zoek naar geestverruimende verhalen uit het hindoeïsme, interviewde wijze lama's en monniken, vele religieuze, spirituele stromingen kwamen voorbij. Maar de Bijbel niet. Terwijl miljoenen mensen op aarde zich door dat boek laten inspireren en er wereldwijd zelfs een opleving van religies gaande is, zie ik dat in mijn omgeving niet. Of amper.

Na mijn kinderjaren ben ik de Bijbel totaal vergeten. Of eigenlijk zit het zo: het boek ben ik vergeten. Maar de verhalen niet. Als ik terugdenk aan toen, zie ik de vertellingen helder voor me: Jezus liep over water, Eva at een appel, Jona kwam in een walvis en Mozes ging de berg op. Wonderlijke verhalen. Moeilijk te begrijpen. Vermoedelijk denken velen van mijn generatie er net zo over. Het is 'iets' uit onze jeugd, uit onze geschiedenis.

We leven min of meer op die verhalen, zoals je leeft op je geboortegrond. Je komt ze overal tegen, in kunst, muziek, literatuur, overal zijn er verwijzingen te vinden naar de verhalen uit dit best verkochte boek ter wereld. Dus waarom heb ik het links laten liggen? Die vraag nestelde zich in mijn gedachten. Natuurlijk hebben we allemaal zo onze herinneringen aan de pastoor, aan de dominee, aan de kerk en de soms absurde regels en wetten die daarbij hoorden – echt leuk vond ik het allemaal niet, maar dat is lang geleden.

Is er misschien een nieuwe manier om naar de verhalen te luisteren, een nieuwe manier om de bladzijden te lezen? Zijn de verhalen verkeerd uitgelegd? Zou dat zomaar kunnen?

Ik herinner me
vooral de beelden,
ze waren
tegelijkertijd
romantisch
en gruwelijk.

Wat hebben we nog
aan de bijbelverhalen
uit onze jeugd?

Met mijn bijna kinderlijke vragenlijstje ‘Wie? Wat? Waar en Waarom?’ ging ik op zoek naar een andere kijk op de Bijbel. Wie zoekt, die vindt, en voor wie klopt, zal worden opengedaan. Een klassieker uit de Bijbel die velen zich zullen herinneren. Waarschijnlijk wordt hier iets anders bedoeld, maar in den beginne klopte ik op de deur van mijn broer Jos, theoloog en een professional als het gaat om bijbelverhalen vertellen en opnieuw uitleggen. Bij Jos vergeet je dat je naar een preek zit te luisteren, Jos vertelt verhalen. Met de Bijbel als zijn belangrijkste bron van inspiratie.

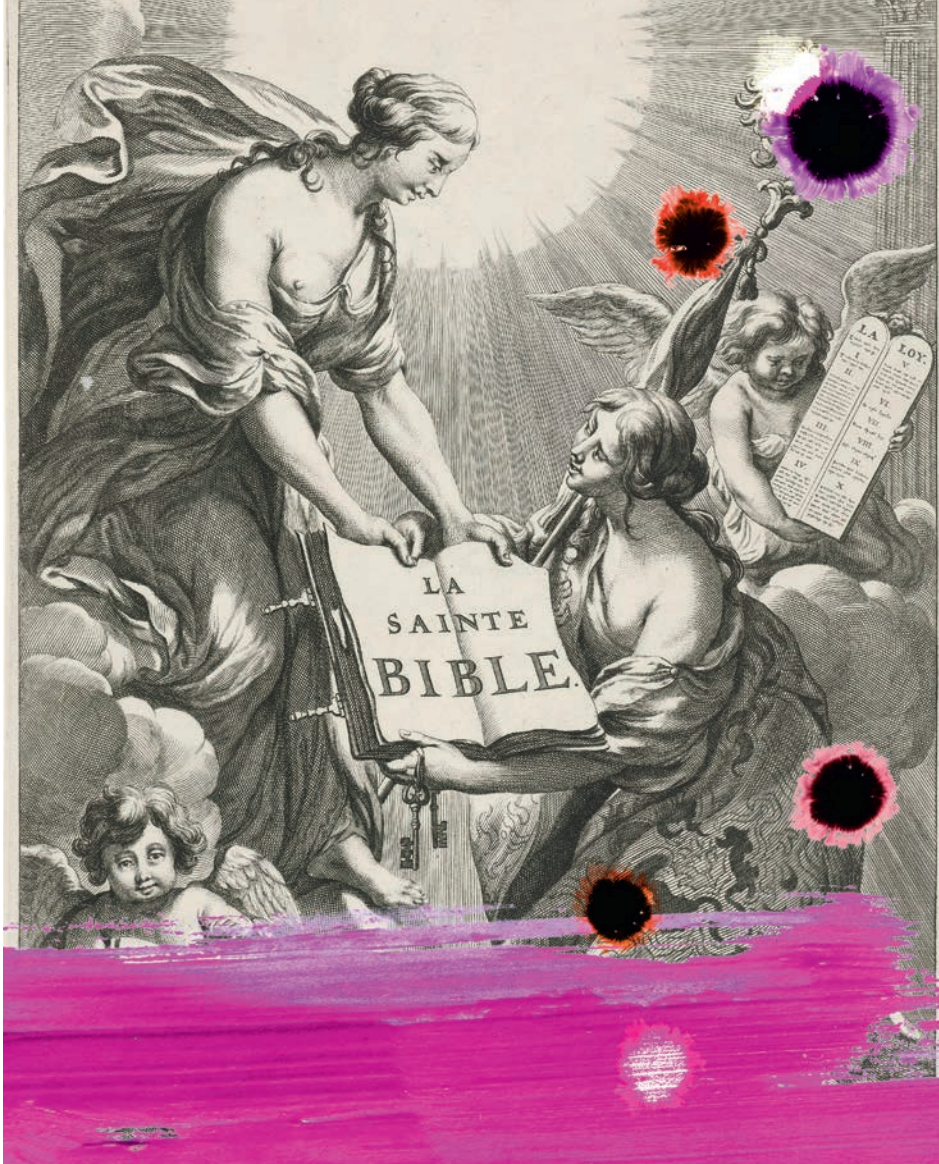

In het woord *midrasj* zit het werkwoord *darasj*. Dat betekent ‘onderzoeken’, ‘uitleggen’. Maar het kan ook ‘vragen’ betekenen. Zo willen we graag met de bijbeltekst omgaan: door vragen te stellen. We voeren als het ware een gesprek met de tekst...

Met hem heb ik de tocht langs de verhalen gemaakt, letterlijk en figuurlijk. We gingen naar de Sinai, zochten sporen van Mozes, we gingen naar Rome om – ondergronds – de eerste geheime christelijke tekens te ontdekken.

Wat we ook deden, reizend, onderweg of achter de laptop, altijd waren we met elkaar in gesprek, zoekend naar een betekenis, naar de bedoeling die we nu weer kunnen begrijpen. Net zoals de rabbijnen in oude tijden dat deden. Hun bijbeluitleg, ze noemden dat *Midrasj*, betekende een zoektocht naar nieuwe interpretaties in een wereld die constant veranderde. Ze namen toen wat voor hen nuttig was. En daarna gingen de christenen net zo selectief om met de oude bijbelse boeken, veel vrijer dan nu soms gebeurt wanneer theologen zo statisch vasthouden aan de ‘oorspronkelijke bedoeling’, terwijl er geen oorspronkelijke bedoeling is geweest. De visie veranderde continu. In die traditie, die van de *Midrasj*, hebben wij de Bijbel gelezen, elke zin bekeken, van voor naar achter en terug. Soms namen we de tekst

heel letterlijk, soms zochten we naar het symbolische, het mystieke. Zoekend, luisterend, aandachtig vragend...

En zo ging de Bijbel weer open.
De keuze van de verhalen is niet per se evenwichtig maar is puur gebaseerd op wat ik mij herinner; de plaatjes in de lagere-schoolklas, de beelden in mijn hoofd. Wat hebben we nu nog aan die verhalen uit onze jeugd? Ik heb er toen niets van begrepen.
Tot nu,
tot dit boek.
Lees maar.

OVER GOD

**HET IS DE EERSTE ZIN DIE IK LEES IN DE BIJBEL.
EN DAARNA KOMT HET WOORD GOD IN ALLE
VORMEN EN KLEUREN VOORBIJ. MAAR WAT
BEDOELEN WE ALS WE DAT WOORD UITSPREKEN?**

IN HET BEGIN SCHIEP GOD...

Daarmee begint de Bijbel. Maar wat bedoelen we als we dat woord uitspreken? En hoe ga ik daarover schrijven? Neem ik het gewoon over, en beschouw ik 'God' als een goedgekozen woord? Of zeg ik 'die Ene'? Of 'het onzegbare', is dat niet beter? In oude vertalingen kom ik voortdurend 'de Heer' tegen. 'De Heer is met u.' Maar dekt dat woord de lading?

In de bijbelse verhalen komt God bijna vanzelfsprekend naar voren als een persoon, als een Hij, die stuurt, handelt en opdrachten geeft. Dat vind ik lastig lezen, want zodra iets een stem heeft, ontstaat al een vorm, een figuur die met je praat; dat maakt het allemaal zo onwezenlijk. Dat is misschien niet eens zo'n gek woord in dit verband: 'het Onwezenlijke'.

'God is not what man calls God,' is een uitleg van mysticus Daskalos. *'Using the word God minimizes the Absolute and puts It to his own measure'.* Dat is nog het slimste om te zeggen. We minimaliseren God tot een maat die bij ons past.

Dan kunnen wij het in elk geval begrijpen met onze beperkte menselijke vermogens. Maar als God, zoals in spirituele tradities wordt verteld, in alles te vinden is... waar moet je dan zoeken? – ik bedoel: dan komen we zintuigen tekort. God zit achter je denken, *behind every breath you take*, achter je gevoelens... Zodra God een stem krijgt, is het al een verzinsel van ons mensen.

Maar we hebben niet anders. We zijn mensen. We moeten het met woorden doen.

God zit in verhalen. We gaan beginnen.

We minimaliseren
God tot een maat
die bij ons past.

---

den menschen gehabt hat/ weldt zum theil inn
er beürt wirt/ Darumb auch vnser text hie den
dam/ nit für menschen in der gemein/ sonder a
n ersten Man/ von Got geschaffen/ nimpt/ sol
e Kirch biß her in brauch gehabt/ also/ vnd nit men
schuben vnd gelesen werden.

Der Mensch) Also hat vnser alter bewerter text bey
r testament/ Math. xij. Ephe. v. vnd nit der Man/ wie
s Luthers translation/ eben als weren die frewlin oder
egolin/ disem spruch/ nit vnderworfen/ sonder mädren
e natürliche verter/ als andere man/ zur ehe haben/ vnd
ischlichem list/ ganz viehisch mit Mahometischer
vermischüg nach komen/ on alle scheuwen des
ruon weyter hernach. Leui. xvij.

Das Dritte Capittel.

Wie der mensch durch den schlangen/ Gottes gepot vber
tretten hat/ vnnit wie er gestrafft/ vnnit des
Paradyß verstorffen ward.

Ad die schlang war listig
alle thier auff der erden/ d
der HERR gemacht he
sprach zu dem weyb. W
hat euch Got gepotten da
it essen/ vonn allen bäumen im garten
sprach das weyb zu der schlangen. Wir
von den früchten der bäum im garten /
von der frucht des baums mitten im gar
at Got vns gepotten / wir solten nit da
ssen/ auch nit an rüren/ das wir villeich
sterben.

Do sprach die schlange zum weyb
der nit des tods sterben. Den C
welchs tags jr danon esset/ so we
gen auff gethan/ vñ werdet sein
er/ vnd wissen was gut vnnit b
das weib schawet an/ das der ba
danon zu essen/ vnd sein den auge
an zusehen/ vnd brach der frucht ab
vnd gab irem man auch danon/ vnnit
Do wurden jr beyder augen/ auff gethan
da sie waren gewar worden/ das sie nackt
waren/ haben sie zusamen geflochten feygen
letter/ vñ iuen schürtz gemacht. Vnd da sie

TERUG NAAR HET PARADIJS

Er was een land, een mythische
ruimte, waar twee mensen
uit liefde voor elkaar in terecht
waren gekomen. Alle wilde kleuren
hadden daar vleugels, insecten van
goud en zilver als edelstenen op
flinterdunne pootjes, er waren
bloemen en bomen, bloesem die
altijd bloeide.

De mens was medemens.
Dat zouden we nu paradijs noemen.
Een plek waar iedereen naar verlangt.
Maar niemand kon er wonen, zelfs
Adam en Eva niet. Zij aten van de
boom van kennis (dan weet je van
goed en kwaad) en werden uit Eden
verbannen. Gewoon weggestuurd.
Ze gingen de wereld in.

We zijn eeuwen en miljoenen
mensen verder. Mijn God, wat
hebben we een omweg gemaakt,
langs al het goede, langs al het
kwade, in onze landen, onze

gezinnen, onze relaties, in onszelf.
En inmiddels weten we genoeg. We
kennen het verschil, zonder nadenken.
Serieus, we weten het nu toch wel?

Dus vandaag gaan we terug.
Naar de dikke boom in het midden,
en met de kennis van de wereld,
lopen we regelrecht op ons doel af,
langs de kleuren die vliegen,
langs alle geluiden die leven,
langs bloemen en bloesem.

De boom in het midden staat er nog!
En kijk nou, God is er nog steeds!
'Wacht u daar al die tijd op ons?'
Maar God houdt zijn mond dit keer.
We klimmen de boom in, hoger
en hoger,
onaantastbaar verder omhoog
niets kan ons raken.
Voorbij de appels van schuld en
schaamte, van goed en kwaad.
We kijken ernaar, maar gaan er
niet meer voor.

Bewust nu, voorbij de verleiding.
En op de hoogste tak is een liefde-
volle plek om rustig te zitten.
Het is doodstil. Vredig. Buiten ons
en binnen ons.

God had al die tijd naar ons gekeken,
knikte bemoedigend en zag dat het
goed was. Wij zagen het nu zelf
ook. Kennis van goed en kwaad heb
je nodig, om te kunnen kiezen. Nu
weten we genoeg. De weg terug
naar die boom in het midden is niet
zo ver als je denkt. En God zegt:
'Welkom. Geef maar door aan
iedereen die het nog niet weet. Het
paradijs is er nog. Ik wacht op je.'